

Lapidarium w Rymaniu otwarte

Autor: Tadeusz Dach

W czwartek, 14 grudnia 2017 r. , na cmentarzu komunalnym w Rymaniu uroczystoście zostało otwarte lapidarium. Zostało ono zbudowane z inicjatywy miejscowego oddziału Stowarzyszenia Historycznego „Pamięć i Tożsamość”; Pomysłodawcą był członek Stowarzyszenia Edmund Kałmierski. Zaczęło się od odnalezienia przez E. Kałmierskiego i Mariusza Zakonka, członków Stowarzyszenia Historycznego, kilku płyt nagrobnych z dawnego cmentarza ewangelickiego, na miejscowym wysypisku. Za zgodą władz gminy Rymania wyznaczono miejsce i wykonano tam lapidarium.

W uroczystości otwarcia lapidarium uczestniczyli: przewodniczący Rady Gminy Rymania Mirosław Ekiert, wójt gminy Rymania Mirosław Terlecki, proboszcz parafii Rymania ksiądz Krzysztof Kempa, dyrektor szkoły w Rymaniu Henryk Gromek, mieszkańcy Rymania , młodzież szkolna oraz członkowie i sympatycy Stowarzyszenia Historycznego „Pamięć i Tożsamość”;.

Tadeusz Dach, członek Stowarzyszenia Historycznego, przedstawił historię tworzenia lapidarium oraz zapoznał zebranych ze zgrupowanymi zbiorami. Są to płyty nagrobne z herbem rodziny wójcicieli rymańskich wójcicieli von Dewitzów, rodziny von der Pahlen pochodzących z Estonii , związanych rodzinie z ostatnimi wójcicielami pałacem i majątkiem w Rymaniu von Dewitzami. Rodzina von der Pahlen uciekała z Estonii przed rewolucją październikową i los ich przywiódł na nasze obecne tereny. W lapidarium znajduje się też płyta poświęcona jeńcowi rosyjskiemu Wasiliiemu Krupskiemu, którą ufundowali jego koledzy. Pamiętajmy, że w Rymaniu w obydwu wojnach światowych były obozy dla jeńców. Mieliśmy tu jeńców rosyjskich, francuskich, ale także polskich robotników rolnych. Pewnie nie wszyscy przeżyli i być może również oni trafili na rymański cmentarz. Należy zaznaczyć, że na cmentarzu pochowani byli nie tylko mieszkańcy narodowości niemieckiej, choć ich pewnie było najwięcej. Dlatego też motto, jakie zamierzaliśmy na tablicy w dwóch językach brzmi „Pamięć zmarłych, którzy zostali pochowani na byłym cmentarzu ewangelickim w Rymaniu”;.

Zadania budowy lapidarium podjął się kolega E. Kaminierski, który wspólnie z sympatykami i członkami naszego Stowarzyszenia oraz z mieszkańcami Rymania doprowadził do powstania tego

miejsca. Pewnie do tego by nie doszło, gdyby nie przychylne nastawienie władz gminy, a głównie wójta gminy Mirosława Terleckiego, który jako gospodarz rymańskiego cmentarza mógł nadać właściwy bieg tej sprawie. Trzeba było załatwić wiele spraw formalnych jednocześnie z pismem do IPN w Warszawie. W międzyczasie trwały konserwacje znalezionych płyt nagrobnych, krzyży czy też innych elementów wystroju dawnego cmentarza.

Na zakończenie T. Dach serdecznie podziękował i wymienił z imienia i nazwiska wszystkich, którzy przyczynili się do powstania lapidarium. Z gminy: wójt Mirosław Terlecki, pani Kamila Rylowska oraz pan Jakub Och wraz z podległymi mu pracownikami. Ze Stowarzyszenia Historycznego "Pamięć i Tożsamość" Oddział w Rymaniu: Edmund Kałiniński, Mariusz Zakonek, Andrzej Szewczyk, Dariusz Pułko, Łukasz Radoń oraz Elżbieta Niewczas.

Z mieszkańców Rymania: państwo Mariola i Jerzy Puchalscy, którzy wspomogli nas potrzebnymi materiałami, Andrzej Mészczyk, Renata Opar, Krystyna Potyralska, Jan Ronewicz, Stanisław Okoń, Mirosław Kiełkowski, Beata Baweł, Władysław Serwach i Robert Piskorz. Nadzór nad całością prac sprawował p. Romuald Wiśniewski.

Również rodzina Dewitzów, potomków ostatnich właścicieli pałacu rymańskiego, miała w tym przedsięwzięciu swój udział, ponieważ wsparli nasze działania finansowo.

Z kolei Wójt Gminy dziąkowska
członkom Stowarzyszenia Historycznego za inicjatywę. Mówi też o znaczeniu
takich miejsc i upamiętnieniu byłych mieszkańców miejscowości. Proboszcz
parafii Ryma odmówi wraz z przybyłymi
na uroczystości wspólnej modlitwy oraz poświęćci lapidarium. Na zakończenie
uroczystości zapalono znicze.

{gallery}IzbaMuzealna/2017/lapidarium/otw_lapidarium{/gallery}

Zdj. Jolanta Dach